



Asunnottomuutta vähentävien sosiaali-
ja terveystalvelujen kehittämishanke
2020-2022

/ Nuorten jonotyömallin kehittäminen

Hankkeen taustaa

Uuteen hallitusohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi asunnottomuuden puolittaminen vaalikauden aikana ja asunnottomuuden poistaminen vuoteen 2027 mennessä. Asunnottomuuden vähentämishjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota asumisneuvonnan kehittämiseen, asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn ja asunnottomuutta koskevan tilastoinnin kehittämiseen. Painopistealueena hallitusohjelmassa ovat nuoret ja maahanmuuttajat. Ohjelmassa on annettu julkiselle sektorille ja kaupungeille aikaisempaa vahvempi rooli.

"Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoitti 16.4.2020 haettavana olevasta valtionavustuksesta asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen. Valtion avustushaun taustalla oli ympäristöministeriön aiempien ohjelmakausien (PAAVO I-II ja AUNE) arviointi, jonka mukaan asunto ensin -periaatteen käytännön toteutumista vaikeuttaa asumista tukevien sosiaali- ja terveyspalveluiden riittämättömyys. Aikaisempien ohjelmakausien arvioinnin mukaan asunnottomuutta voitaisiin ehkäistä tarjoamalla jalkautuvia sosiaali- ja terveyspalveluja, joita ei ole riittävästi saatavilla."
(STM:n päätös 1.9.2020.)

Hankekokonaisuudesta

Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä valtionavustus vuosille 2020-2022 on kohdistettu asunnottomien tai vakavassa asunnottomuusriskissä olevien asiakkaiden tarpeisiin vastaavien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen.

Asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen hankkeessa / kaksi kehittämislinjaa:

- 1) Nuorille asunnottomille kohdentuvan monialaisen ja jalkautuvan työmallin kehittäminen
- 2) Asumisneuvonnan laajentaminen ja asumisneuvontapisteen perustaminen

Kehittämislinjat nivoutuvat sisällöllisesti ja hallinnollisesti yhteen ja molemmat hankkeessa kehitettävät palvelumallit on tavoitteena yhdistää Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksen toimintamalliin.

Seuraavassa keskitytään Asumisen tuessa kehitettävän nuorten jalkautuvan jonotyömallin esittelyyn, joka pitää sisällään myös asumisneuvontapisteen kanssa tehtävää yhteistyötä

Asumisen tuki eli Astu

- Helsingissä asunnottomuuden hoitaminen on keskitetty Asumisen tukeen eli Astuun. Astun ns. "pääkallopaikka" sijaitsee Kallion virastotalossa, os. Toinen linja 4h.
<https://www.hel.fi/helsinki/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalinen-tuki-ja-toimeentulo/asunnottomien-tuet-ja-palvelut/astu>
- Asumisen tuen tehtävänä sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen (tuettu asuminen) järjestäminen täysi-ikäisille helsinkiläisille asunnottomille tai asunnottomuusuhan alle oleville yksinäisille tai pariskunnille sekä mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen järjestäminen täysi-ikäisille helsinkiläisille.
- **Palveluihin pääsyn edellytyksenä on asumiseen liittyvä tuen/hoivan tarve ja se, että asunnon järjestäminen ei onnistu muuta kautta.**
- Astun toiminta käynnistyi 1.1.2010 (aikaisemmin mm. Asunnottomien sosiaalipalvelut, Erytyissosiaalitoimisto). Samaan aikaan asunnottomien henkilöiden sosiaali- ja toimeentulotukityö (nyk. ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki) siirrettiin aluesosiaalipalvelupisteisiin. Astun palvelujen piiriin jäivät mm. omissa solutukiasunnoissa ja tukikodeissa asuvien asiakkaiden aikuissosiaalityö.
- Vuonna 2013 Astun toiminta siirtyi silloisen sote -uudistuksen yhteydessä Terveys- ja päihdepalvelujen "alle" ja osaksi Sosiaali- ja terveystoimialan psykiatria - ja päihdepalveluja.

Astun tuetun asumisen jonoissa olevat nuoret

- Vuonna 2020 Helsingissä arvioitiin olevan 1534 yksinelävää asunnotonta. Heistä asunnottomaksi jääneitä, alle 25 -vuotiaita nuoria arvioitiin olevan 239. (ARA: Asunnottomat 2020)
- Nuorten asunnottomuuden taustalla on usein tavoittamattomuus, riittämätön apu sekä oikeanlaisen ja varhaisen tuen puute.
- Nuorten asunnottomien arvellaan kuitenkin katoavan sekä tilastoista että palveluista.
- Asumisen tuen tuetun asumisen jonoissa oli 31.12.2020 mennessä oli 106 nuorta*, joiden kanssa tehtyjen tuetun asumisen tarpeen arvioiden perusteella:
 - Lähes kahdella kolmasosalla (71%) oli mainittu runsaampaa päihteidenkäyttöä
 - Arviointihetkellä päihdehoitokontakti oli noin neljäsosalla
 - Psyykkistä tuen tarvetta arvioitiin olevan 67%:lla
 - Psykiatrinen hoitokontakti oli vajaalla 15%:lla
 - Sosiaalityön asiakkuus oli n. 60%:lla
- Arvion jälkeen suuri osa erityisen tuen tarpeessa olevista nuorista on jäänyt tuetun asumisen jonoihin odottamaan heille soveltuvaa asumispalvelua ilman heille kohdennettua erityistä apua ja tukea.

* Helmikuussa 2021 kohderyhmään lisättiin Kulosaaren asuinyhteisön jonottajat (+14 asiakasta)

Nuorille asunnottomille kohdennettu hanketyö

- Tavoitteena on kehittää monialainen liikkuvan ja matalan kynnyksen palvelu ja toimintamalli erityisen tuen tarpeessa oleva nuorelle nuorten asunnottomuuden ehkäisemiseksi, asunnottomuuden keston lyhentämiseksi ja jatkoasumisen turvaamiseksi.
- Hankkeessa kehitettävä matalan kynnyksen työskentely suunnataan tuetun asumisen jonoissa (tuetun asumisen yksiköt ja järjestöjen hajasijoitettu tuettu asuminen) oleville 18-29 -vuotiaille nuorille sekä niille palvelujen ulkopuolella oleville alle 30 -vuotiaille asunnottomille nuorille, jotka tarvitsevat muiden palvelujen ohella ohjausta Asumisen tuen tuetun asumisen piiriin.
- Työskentelyllä pyritään vahvistamaan asunnottomien ja tuetun asumisen jonossa olevien nuorten asiakkaiden sosiaalityötä – ja ohjausta sekä päihde- ja terveyspalveluja yhteistyössä muiden sote -toimijoiden kanssa.
- Toimintamalli on tarkoitus juurruttaa osaksi Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksen toimintamallia, jossa tavoitteena on, että asiakas saa jatkossa tarvitsemansa perus- ja erityistason sote-palvelut sujuvasti, oikea-aikaisesti ja palvelujen jatkuvuus turvaten.

Monialainen matalan kynnyksen jalkautuva työ

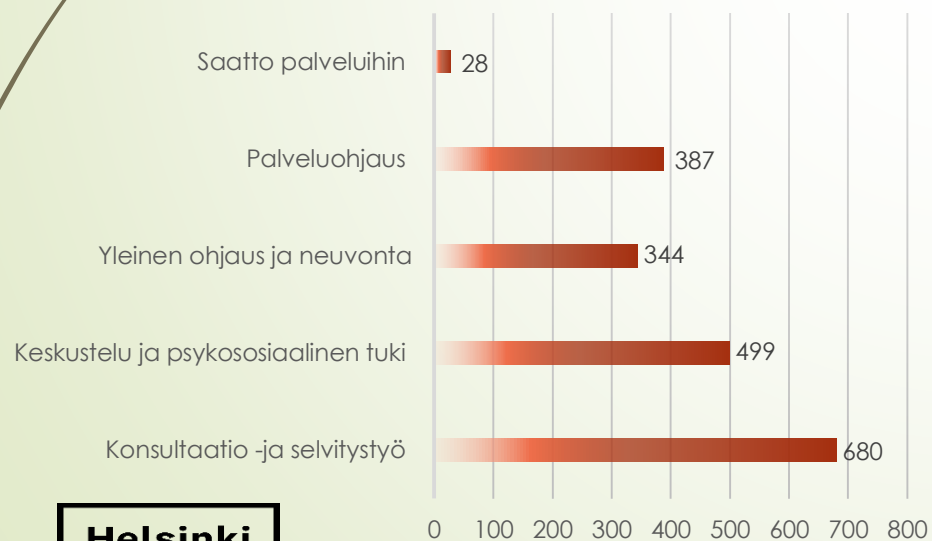
- Nuorten asunnottomien kanssa tehtävässä jalkautuvassa työssä toimii 4 sosiaaliohjaajaa (toimia) ja 2 sairaanhoitajaa. Työ aloitettiin tammi-helmikuussa 2021
- Nuorten jonotyössä työntekijä / -hoitaja koordinoi palveluita nuorelle hänen tarpeidensa mukaan yhteistyössä muiden THK/sote-toimijoiden (esim. yhteistyössä nuorten sosiaalityön vastuutyöntekijän) kanssa.
- Monialainen liikkuva jonotyöryhmä tekee myös yhteistyötä ns. matalan kynnyksen toimipisteiden ja kaduille jalkautuvien järjestötoimijoiden kanssa, jotka kohtaavat työssään asunnottomia 18- 29 -vuotiaita nuoria.
- Samalla pyritään vahvistamaan asunnottomuustyötä kuntien peruspalveluissa ja vakiinnuttamaan asunnottomuuden parissa toimivien tahojen yhteistyötä eri asunnottomuustoimijoiden kesken.
- Monialainen jalkautuva työ pitää sisällään asunnottomuusajan tuen lisäksi myös mahdollisuuden kevyempään asumispalveluun sijoittumiseen ja asumisen alkuvaiheessa tarjottavaan kotiin vietävään tukeen.

Nuorten asunnottomuutta vähentävän hanketyön eteneminen / asiakastyö

Nuoria on tavoitettu pääasiallisesti sekä ns. jonotyöskentelyn että matalan kynnyksen jalkautuvan työn myötä (koronan mahdollistamissa puitteissa) hyvin ja luottamukseen perustuva työskentely on alkanut syvenemään.

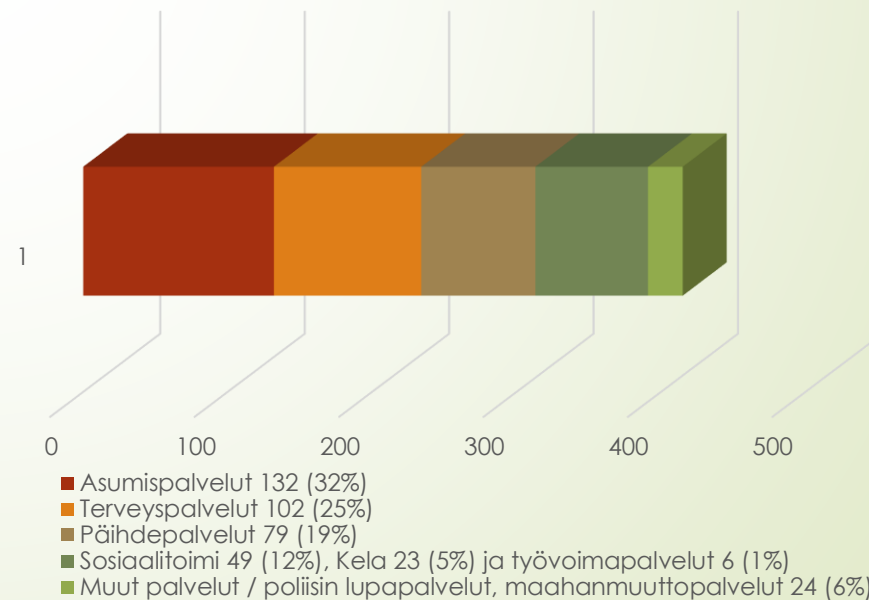
- Asiakasmäärä 287, joista **alle 30 -vuotiaita nuoria on 177**. Asiakkaista 110 on kertaluontoisen neuvonnan ja ohjauksen asiakkaita (asunto / yli 30-vuotiaat).
- Asiakkaista tuetun asumisen jonossa (ensikontakti) 145 ja tuetun asumisen tarpeen arvioon on ohjattu 43 nuorta. Tuetun asumisen jonottajista on tavoitettu n. 90% (9/2021)
- "Toimenpiteitä" yht. 1938, josta palveluohjausta (sis. saatot) eri palvelujen piiriin yht. 415
- Nuorista **51 on saanut asunnon** / tuettuun asumiseen muuttaneet 24 (9/2021)

Toimenpiteet (N=1938)



Helsinki

Palveluohjaukset ja saatot (N=415)



Nuorten asunnottomuutta vähentävän hanketyön eteneminen / kehittämistyö

- Kehittämistyön toteutumista seurataan sekä laadullisin että määrällisin mittarein 3kk:n välein prosessiarvioinnin menetelmin / itsearviointi + raportointi STM 1krt/kk + THL:n ulkoinen arviointi
- Kehittämistyössä on kerätty asiakastyön alusta saakka tietoa asunnottomien nuorten elämäntilanteista ja aineistoon perustuva sosiaalisen raportti asunnottomien nuorten tilanteesta ja palvelutarpeista sekä palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kehittämistarpeista Helsingissä on julkaistu loka-marraskuun vaihteessa.
- Olemme tehneet sote-palveluesitteen Stop huumeille Ry:n Fattaluutien, VVA Ry:n ja Tukialus - hankkeen kanssa
- Nuorten asunnottomuusverkoston toiminta käynnistettiin keväällä yhdessä Sininauhasäätiön ja VVA RY:n kumppanuushanke Nuolen kanssa ja nuorten auttamiseen tarkoitettujen työpajoihin osallistui yli 40 sote- ja järjestöalan toimijaa. Kevään työpajoista on tekeillä opas asunnottoman helsinkiläisen nuoren auttamiseen. Ko. kehittämistoiminta jatkuu ja järjestämme verkossa esiinnousseiden koulutustoiveiden mukaisesti koulutusta traumataustaisen nuoren kohtaamiseen ja Helsingin asumispalveluihin liittyen syys- ja joulukuussa.
- Myös muu hankkeessa keväällä käynnistetty verkosto- ja sidosryhmätyö jatkuu

Käynnistämisvaihe: Kehittämistyön ja raportoinnin suunnittelu, työntekijöiden rekrytointi ja sidosryhmätyön käynnistäminen 11/2020-1-2/2021

Asiakastyön aloitus / pilotointi + korjausliikkeet, tiedonkeruu ja raportointi, sidosryhmä-/verkostoyhteistyön rakentaminen 1-2/2021-12/2021

Työskentelyn vakiinnuttaminen ja jonotyön mallintaminen ja yhteensovittaminen Tul – soteprosessien kanssa 1/2022-> 9/2022